

**MINCE Smjernice za
organizacije koje skrbe
o osobama s teškoćama**

lebenshilfe
Wege für Menschen

<http://www.lebenshilfen-sd.at>

<http://www.bapid.com>

<http://www.zeb.stephansstift.de>

<http://www.malidom.hr>

<http://www.lodz.san.edu.pl>

SPÓŁECZNA AKADEMIA NAUK
ŁÓDŹ

<http://www.fenacerci.pt/web>

FENACERCI

<http://www.cudvcrna.si>

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2015-1-AT01-KA204-005098 MINCE Smjernice za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama **MINCE**

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sufinancirano sredstvima programa Europske unije Erasmus+. Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Europska komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

MINCE – Model for Inclusive Community Education

(Model za inkluzivno učenje u zajednici)

2015-1-AT01-KA204-005098

Trajanje: Studeni 2015. – Listopad 2017.

<http://www.mince-project.eu>

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Predgovor	5
1. MINCE smjernice za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama	7
1.1. Koja su ključna pitanja Smjernica?.....	7
1.3. Tko su osobe s težim intelektualnim teškoćama?	8
1.4. Kako su nastale MINCE Smjernice?	10
2. Zakonski okvir socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama	13
3. Kriteriji socijalne inkluzije	18
4. Kriteriji socijalne inkluzije i inkluzivnog obrazovanja	23
4.1. Podizanje svijesti - Utjecaj na stavove zajednice	23
4.2. Pristupačnost i vezane prilike za učenje	28
5. Mjere i doprinosi organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama	34
5.1. Uloga i funkcija organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama u zajednici	34
5.2. Umrežavanje zajednice od strane organizacija za skrb o osobama s invaliditetom	37
5.3. Sudjelovanje organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama u općinskom i regionalnom razvoju.....	40
6. Measures Related to Personal or Individual Matters	47
6.1. Osobno usmjerene mjere/Podrška odnosu s članovima zajednice.....	47
6.2. Mjere edukacije djelatnika organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama i pružatelja podrške.....	53
6.3. Posredništvo vršnjaka: Osobe s lakšim teškoćama kao vršnjaci posrednici..	55
7. Sažetak	58
Reference	61

Predgovor

MINCE Smjernice za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama razvijene su unutar projekta MINCE- Model za inkluzivno učenje u Zajednici. Projekt je financiran od strane Europske komisije u okviru programa ERASMUS+, u trajanju od studenog 2015. do listopada 2017. Projekt je rukovođen od strane Lebenshilfen Soziale Dienste GmbH (Austria) i realiziran je u suradnji sa šest partnera, europskih nevladinih organizacija: BAPID – Bugarsko udruženje za osobe s teškoćama, Stephansstift Zentrum für Erwachsenenbildung gem. GmbH, njemački centar za obrazovanje odraslih, MALIDOM Zagreb – Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži, hrvatski dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži, Społeczna Akademia Nauk, poljska akademija socijalnih znanosti, FENACERCI – Federação Nacional de Cooperativas de Solidariedade Social, portugalski nacionalni savez udruga i socijalne solidarnosti i CUDV Center za usposabljanje delo in varstvo Črna na Koroškem, slovenski centar za radno osposobljavanje, posao i socijalnu skrb.

Osnovni cilj ovog projekta je poboljšanje socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama. Aktivnosti unutar projekta uključivale su razvoj različitih vrsta materijala (kurikulum, smjernice i pregled) kako bi stvorili osnovnu strukturu Modela inkluzivnog učenja u zajednici. Materijali su namijenjeni različitim ciljanim skupinama: osobama s teškoćama (blažim i težim in-

telektualnim teškoćama, djelatnicima koji skrbe o osobama s teškoćama i organizacijama koje skrbe o osobama s teškoćama).

1. MINCE smjernice za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama

MINCE Smjernice za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama usmjerene su pospješivanju socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama. S jedne strane, Smjernice podržavaju procjenu i prilagodbu postojećih usluga s idejom socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama. S druge pak strane, Smjernice će opisati strategije kojima će organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama proširiti postojeće odgovornosti u kontekstu inkluzivnog obrazovanja u zajednici.

1.1. Koja su ključna pitanja Smjernica?

Postojeće usluge koje organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama pružaju trebaju biti proširene edukacijskim uslugama namijenjenim zajednici. Organizacije trebaju učiniti dostupnima postojeću stručnost, iskustva i metodologije te postati veza između osoba s težim intelektualnim teškoćama i zajednice. MINCE Smjernice za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama nude mjere i doprinose koje organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama mogu postaviti kako bi omogućile socijalnu inkluziju, osobne i individualne mjere i na zajednicu usmjerene mjere.

1.2. Koje su ciljane skupine MINCE Smjernica?

MINCE Smjernice su usmjerene ka grupi stručnjaka u području teškoća, od njegovatelja do voditelja i izvršnih voditelja organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama. Smjernice su namijenjene osobama koje se bave socijalnom inkluzijom i obrazovanjem zajednice jer rade za nevladine organizacije ili donose političke odluke u područjima pristupačnosti bez prepreka, sudjelovanja, socijalne inkluzije i obrazovanja zajednice.

1.3. Tko su osobe s težim intelektualnim teškoćama?

ICF Definicija Teškoća

Ova definicija dana kao prijedlog u članku *Towards a Common Language for Functioning, Disability and Health* od strane Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, onesposobljenosti i zdravlja (ICF) je biopsihosocijalni model koji je službeno potvrđen od strane država članica WHO-a 2001.godine.

Teškoće se sagledavaju kao ishod interakcije između zdravstvenog stanja i okolinskih faktora, vanjskih okolinskih faktora kao što su socijalni stavovi, arhitektonskih karakteristika i zakonskih i socijalnih struktura i osobnih karakteristika kao što su spol, dob, stilovi suočavanja, socijalne pozadine, obrazovanja, profesije i sl. Teškoća uključuje disfunkcije u smislu fizioloških i psiholoških funkcija, oštećenja (značajno odstupanje ili gubitak tjelesnih funkcija), aktivnosti (individualni zada-

faktora vezanih uz fizičke, socijalne i uz stavove vezane parametre.

Slijedeći potrebu promjene paradigme kako bi promicali inkluziju, projekt MINCE se odnosi na model teškoća kako je definiran UN konvencijom o pravima osoba s teškoćama (UNCRPD).

Milenijski Razvojni Ciljevi predstavljaju osam međunarodnih ciljeva za 2015 koji su postavljeni na temelju UN Milenijskog Summita 2000. god., nakon prihvaćanja UN Milenijske deklaracije.

PMLD (Opsežne i višestruke teškoće učenja) Mreža predstavlja grupu osoba koje su posvećene poboljšanju života djece i odraslih s opsežnim i višestrukim teškoćama učenja.

Definicija korištena u Milenijskim razvojnim ciljevima

U Konvenciji o pravima osoba s teškoćama “teškoća” nije definirana na individualnoj razini već kroz ekološki model u kojem se teškoća gleda kao pojavnici koncept koji odražava interakciju između pojedinca i socijalnih stavova i fizičkih, ekonomskih i političkih okruženja koji promiču punu i jednakopravnu participaciju osoba s teškoćama u zajednici” (UN, 2011).

Definicija PMLD Mreže

“Djeca i odrasli s opsežnim i višestrukim teškoćama učenja imaju više od jedne teškoće, od kojih su najznačajnije opsežne teškoće učenja. Sve osobe koje imaju opsežne teškoće učenja i višestruke teškoće imat će velike teškoće u komunikaciji. Mnoge osobe će imati dodatne senzoričke ili fizičke teškoće, složene zdravstvene teškoće ili teškoće mentalnog zdravlja. Kombinacija ovih potreba i/ili izostanak adekvatne podrške također mogu utjecati na ponašanje. Neke druge osobe, poput onih s autizmom ili sy Down također mogu imati opsežne i višestruke teškoće učenja. Sva djeca i odrasli s opsežnim i višestrukim teškoćama učenja trebat će visoke razine podrške u gotovo svim područjima dnevnog života”. (PMLD

Mreža).

Raznolikost kod osoba s težim intelektualnim teškoćama

Kada govorimo o osobama s težim intelektualnim teškoćama u kontekstu socijalne inkluzije podrazumijevamo uvažavanje spola, sposobnosti, kulture, klase, etničke pripadnosti, jezika, religije, seksualnosti i obiteljske strukture odvojeno od individualnih sposobnosti kao važnih karakteristika osobe.

“Nisu naše različitosti te što nas razdvajaju. To je naša nesposobnost da prepoznamo, prihvatimo i slavimo te različitosti.” (Audre Lorde 1986)

Neke od ovih aspekata treba sagledavati u međusobnom odnosu što znači da preklapajuće karakteristike poput teškoće i spola ili etničke pripadnosti mogu voditi specifičnom obliku diskriminacije u zajednici.

Rad s ciljanom skupinom zahtijeva prepoznavanje i poštivanje njihove različitosti s obzirom da taj proces treba utjecati na podršku danu u svrhu ostvarivanja inkluzije.

Svijest o različitosti i raznolikosti osigurava osnaživanje osoba s težim intelektualnim teškoćama protiv stereotipa i diskriminacije.

1.4. Kako su nastale MINCE Smjernice?

Razvoj Smjernica započeo je na početku projekta kada su se stručnjaci okupili u fokus grupama koje su se održale u svim zemljama partnera. U ove fokus grupe bilo je uključeno 65 stručnjaka iz različitih područja usluga (npr. zaštitne radionice, usluge u obitelji, radno okupacione usluge, usluge intenzivne njege) i multidisciplinarnog znanja (npr. socijalni radnici, psiholozi, fizioterapeuti, radni terapeuti i voditelji).

Ovi stručni djelatnici radili su na znanjima i alatima koji bi trebali omogućiti pružateljima usluga u području

teškoća da djeluju kao promicatelji socijalne inkluzije. Druga važna komponenta u razvoju ovih Smjernica je uključivanje vršnjaka posrednika u ovaj proces. U svim partnerskim zemljama održane su fokus grupe s osobama s intelektualnim teškoćama. Sudionici su bili raznolika grupa osoba, neki od njih već su imali iskustva u samozastupanju. Sudionici ovih fokus grupa radili su na pojmu vršnjačkog posredništva. Osnovni dio fokus grupa bio je refleksija i diskusija njihove vlastite situacije u pristupu zajednici i diskusija o iskustvima koje su dobili kao i iskustvima o kojima su naučili od drugih osoba s teškoćama.

Treći dio stjecanja stručnosti i znanja bio je prikupljanje kvalitativnih podataka u svim partnerskim organizacijama. Podijeljen je upitnik namijenjen zaposlenima na različitim razinama u organizacijama koje skrbe o osobama s teškoćama (direktori, upravitelji, izvršni upravitelji, djelatnici s različitom edukacijskom pozadinom). Dodatni modeli dobre prakse u inkluziji osoba s težim intelektualnim teškoćama prikupljeni su u svim partnerskim organizacijama. Upitnik je obuhvaćao potrebe i mjere za uspješnu inkluziju osoba s težim intelektualnim teškoćama; moguću suradnju između organizacije koja skrbi o osobama s teškoćama i zajednice; doprinos koji organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama trebaju poduzeti kako bi uspjele u procesu inkluzije i povezujući faktori između zajednice i organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama.

A close-up photograph of a woman with dark hair and glasses speaking into a microphone. She is wearing a patterned top. In the background, another person with glasses is partially visible, looking towards the speaker. The scene is brightly lit, suggesting an indoor setting.

**Zakonski okvir
socijalne inkluzije
osoba s težim
intelektualnim
teškoćama**

2. Zakonski okvir socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama

UN Konvencija o pravima osoba s teškoćama, koja je ratificirana od strane Europske Unije 2010. godine, za cilj ima promicanje, zaštitu i osiguranje punog i jednakopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s teškoćama kao i promicanje poštovanja njihovog neospornog dostojanstva (vidi čl.1). Socijalna inkluzija kao jedno od vodećih načela Konvencije, uključena je u različite članke. Najvažniji članci koji promiču socijalnu inkluziju su:

Čl. 9: Pristupačnost

Čl. 12: Jednako priznanje pred zakonom

Jednakost pred zakonom je središnje pravo osoba s intelektualnim teškoćama jer se fokusira na područja gdje se osobe s intelektualnim teškoćama još uvijek suočavaju s ograničenjima.

Osobe s težim intelektualnim teškoćama zahvaćene su režimom zamjenskog donošenja odluka i negiranjem zakonskog kapaciteta.

Čl. 12 nabraja standarde pružanja podrške osobama s teškoćama u vježbanju njihovih prava. Ova podrška treba poštivati prava, potrebe i preferencije osoba s teškoćama i nikada ne smije biti zamjena za donošenje odluka.

Ovo znači da osobe s teškoćama trebaju biti osnažene da odaberu jednu ili više podržavajućih osoba kako bi vježbale svoj zakonski kapacitet. Podrška u vježbanju zakonskog kapaciteta također znači poboljšanje pristupačnosti za osobe s teškoćama ili univerzalni dizajn te korištenje oblika komunikacije kako bi osigurali nap-

redne mehanizme planiranja za osobe s teškoćama.

Članak 12 je snažno vezan uz uživanje i učinkovito uvježbavanje ostalih ljudskih prava osiguranih u UN Konvenciji o pravima osoba s teškoćama: pravo na pristup pravdi (Čl. 13), pravo na slobodu i sigurnost (Čl.14), samostalni život i uključenost u zajednicu (Čl.19), pravo na slobodu izražavanja (Čl. 21), poštivanje doma i obitelji (Čl.23), pravo na uživanje sistema inkluzivnog obrazovanja na svim razinama i cjeloživotno učenje (Čl.24), pravo na uživanje najvećeg mogućeg zdravstvenog standarda bez diskriminacije na osnovi teškoća (Čl.25) i pravo na glasanje i nominiranja na izborima (Čl. 29) cf. United Nations 2014).

Čl. 13: Pristup pravednosti

Čl. 19: Samostalno življenje i uključenost u zajednicu

Za osobe s težim intelektualnim teškoćama ovaj članak pokriva dva važna područja. Pravo na samostalno življenje odnosi se na individualne preferencije osobe u odnosu na mjesto boravka i smještaja za život. U ovom kontekstu, članak 19 također pokriva prava na individualnu podršku. Uključenost u zajednicu također obuhvaća socijalne dimenzije poput socijalne interakcije i odnos sa zajednicom. Za osobe s težim intelektualnim teškoćama često se pretpostavlja da ne mogu živjeti izvan institucionalnog okruženja. Članak 19 jasno utvrđuje pravo na samostalno življenje i uključenost u zajednicu bez obzira na potrebe za podrškom ili intelektualne mogućnosti.

Pristupačnost uslugama u zajednici i sadržaja koje koriste svi članovi zajednice posebno mora biti odgovorljivo na zahtjeve grupa osoba s teškoćama koje

tamo žive (cf. Komisija za prava osoba s teškoćama, 2017).

Čl. 23: Poštovanje doma i obitelji

Čl. 24: Obrazovanje

Čl. 25: Zdravlje: Osobe s teškoćama imaju pravo uživati najveći mogući zdravstveni standard bez diskriminacije na osnovi teškoće.

Čl. 27: Posao i zapošljavanje

Čl. 29: Sudjelovanje u političkom i javnom životu

Kako bi slijedila pravila UNCRRPD, Europska je komisija usvojila Strategiju o teškoćama (2010–2020). Ova strategija će promicati aktivnu uljučenost i puno sudjelovanje osoba s teškoćama u zajednicu. Ova se Strategija o teškoćama fokusira na osam načela:

- **Pristupačnost** čine dobra i usluge pristupačne osobama s teškoćama i promiče tržište asistivnim uređajima.
- **Sudjelovanje** osigurava da osobe s teškoćama uživaju sve benefite građana Europske Unije i za cilj ima uklanjanje barijera jednakom sudjelovanju u javnom životu, aktivnostima slobodnog vremena i kvalitetnim uslugama u zajednici.
- **Jednakost** se bavi suzbijanjem diskriminacije na osnovi teškoće i promicanjem jednakih mogućnosti.
- **Zapošljavanje** znači povećanje radnih prilika na tržištu rada.
- **Obrazovanje i osposobljavanje** kao promicanje inkluzivnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja za osobe s teškoćama.
- **Socijalna zaštita** uključuje suočavanje sa soci-

jalnim izazovima sa kojima se osobe s teškoćama suočavaju kao što su nejednakost dohotka, rizik od siromaštva i socijalne isključenosti.

- **Zdravlje** znači pristup jednakim i ugodnim zdravstvenim uslugama i sadržajima.
- **Vanjska akcija** kao promocija prava osoba s teškoćama na međunarodnoj razini.

Prava i načela su konačna i nedjeljiva i stoga predstavljaju zakonski okvir za sve osobe s teškoćama.

Osobe s teškoćama uključuju osobe koje imaju dugotrajna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorička oštećenja koja u interakciji s različitim preprekama ometaju njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u zajednici na jednakopravnoj osnovi (Čl. 1 UNCRPD).

**Kriteriji
socijalne inkluzije**

3. Kriteriji socijalne inkluzije

“Socijalna inkluzija znači osiguravanje da osobe s teškoćama učenja imaju pun i pravedan pristup aktivnostima, socijalnim ulogama i odnosima zajedno s građanima bez teškoćama” (Bates & Davis 2004).

U literaturi se mogu naći mnoge definicije socijalne inkluzije. MINCE projekt temelji svoj koncept socijalne inkluzije na zakonskom okviru UNCRPD te na lako razumljivoj definiciji: “Socijalna inkluzija znači osiguravanje da osobe s teškoćama učenja imaju pun i pravedan pristup aktivnostima, socijalnim ulogama i odnosima zajedno s građanima bez teškoćama” (Bates & Davis 2004). U odnosu spram organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama, definicija uključuje potrebu

- Povećanja pristupa (prepoznavanja i uklanjanja fizičkih prepreka i komunikacijskih prepreka)
- Utjecanja na stavove zajednice

Nadalje, neophodno je

- Uspostaviti inkluzivne strateške principe u organizacijama
- Razviti inkluzivne prakse u organizacijama (cf. Booth et al. 2002).

Sljedeći kriteriji socijalne inkluzije su često definirani od strane stručnjaka i osoba s intelektualnim teškoćama unutar MINCE projekta. Uslijed sveobuhvatnih potreba ciljane skupine, ovi se kriteriji odnose na posebne životne uvjete osoba s težim intelektualnim teškoćama kao i na opće kriterije za socijalnu inkluziju.

Pristup aktivnostima i uslugama u zajednici je zajamčen

- Fizičke prepreke su prepoznate i uklonjene
- Uporaba inovativnih alata i pomagala za kretanje pojedine osobe je zajamčena.

- Adekvatne usluge prijevoza kako bi se došlo do aktivnosti i sadržaja u zajednici su dostupne.
- Dizala, rampe i automatska vrata dostupna su u svim uslugama u zajednici.
- Komunikacija je slobodna od prepreka.
- Za svaku osobu osigurana je tehnologija za potpomognutu komunikaciju (npr. računalo s glasovnim naredbama, mala komunikacijska pomagala...).
- Primjerena komunikacija sa svakom osobom (nadomjesna i potpomognuta komunikacija) prirodni je dio usluge.
- Poznavanje i poštivanje različitih načina komunikacije
- Dostupnost lako čitljivih materijala.

Inkluzivni strategijski principi uspostavljeni su u organizaciji

- Voditelji organizacija i djelatnici koji skrbe o osobama imaju zajedničku ideju o socijalnoj inkluziji.
- Postoji značajno mišljenje da organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama moraju pridonijeti zajednici, odvojeno od zadataka skrbi o osobama s teškoćama.
- Usluge za osobe s teškoćama smještene su usred zajednice.
- Voditelji organizacija i djelatnici koji skrbe o osobama preuzimaju zadatak borbe s preprekama inkluziji u zajednici.
- Socijalna interakcija i međuljudski odnosi su visoko cijenjeni u radu s osobama s teškoćama.

- Raznolikost je dobrodošla i cijeni se.

Inkluzivne prakse se razvijaju u organizacijama

- Aktivnosti slobodnog vremena kao što su sport kao i vjerske ili kulturalne aktivnosti osjetljive su na pojedinačne raznolike izbore i pozadinu.
- Projekti za inkluziju planiraju se na lokalnoj razini.
- Dizajn usluge usmjeren je na dobrobit osoba s težim intelektualnim teškoćama. U središtu je njihova dobrobit u zajednici.
- Sve osobe s teškoćama potiču se na indiciranu preferenciju.
- Preferencije i izbori osoba s težim intelektualnim teškoćama poštuju se, a njihovo se ostvarivanje podržava.
- Potiču se vještine i talenti (npr. kreativne aktivnosti).
- Postoji dobra suradnja s roditeljima osoba s težim intelektualnim teškoćama.
- Roditelji se uključuju u izgradnju mosta prema zajednici.
- Odabir pojedinca da bude samostalniji se potiče i uvijek podržava od strane osoba koje pružaju skrb.
- Organizacija širi informacije o uslugama u zajednici i dnevnim programima u zajednici.
- Sama organizacija ima otvorena vrata prema zajednici.
- Uspostavlja se partnerstvo s drugim uslugama u zajednici.
- Stručnjaci su otvoreni spram nekonvencionalnih rješenja.

- Stručnjaci su osposobljeni da djeluju kao posrednici kada god se pojave izazovna ponašanja kod osoba s težim intelektualnim teškoćama.

Stavovi u zajednici oblikuju inkluzivne vrijednosti I ciljevi

“Ukoliko ste osoba s težim intelektualnim teškoćama, trebate čekati šest mjeseci kad želite dogovoriti pregled kod zubara (Stručnjak u organizacijama koje skrbi o osobama s teškoćama, 2017)

- Postoji visoka svijest o jednakosti i nediskriminaciji u zajednici.
- Zdravstveni sistem je dostupan osobama s težim intelektualnim teškoćama, također i kroz preventivne programe.
- Osobe s težim intelektualnim teškoćama prepoznate su i zaštićene zakonom.
- Obrazovni sistem je otvoren ka raznolikosti.
- Osobe u zajednici znaju da osobe s težim intelektualnim teškoćama posjeduju vještine i znanja.
- Osobe u zajednici pripremljene su na kontakt i komunikaciju s osobama s intelektualnim teškoćama.
- Zajednica je informirana o potrebama osoba s težim intelektualnim teškoćama.

A photograph of a man with glasses and a woman smiling. The man is in the foreground, wearing a red polo shirt and blue-rimmed glasses. He has a slight smile and is looking towards the camera. A woman with blonde hair and sunglasses on her head is behind him, smiling broadly. Her hand is on his shoulder. In the background, there is a bulletin board with several papers pinned to it, some in blue and green frames. A black smartphone is visible behind the man's shoulder.

**Kriteriji socijalne
inkluzije i
inkluzivnog
obrazovanja**

4. Kriteriji socijalne inkluzije i inkluzivnog obrazovanja

“Obrazovanje u zajednici je obrazovanje i učenje koje je ukorijenjeno u procesu osnaživanja, socijalne pravde, promjene, izazova, poštivanja i kolektivne svijesti. Ono je unutar zajednice i zajednice, odražavajući razvojne potrebe osoba i njihovog mjesta. Ono gradi kapacitet lokalnih zajednica u razvoju odgovora na obrazovne i strukturalne nedostatke te da preuzmu ulogu u donošenju odluka u oblikovanju zakona.” (AONTAS 2004)

Glavni fokus projekta MINCE je razvoj obrazovanja u zajednici kao modela socijalnog učenja kako bi postao Model inkluzivnog učenja u zajednici.

Organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama, u zastupanju ciljane skupine osoba s težim intelektualnim teškoćama imaju za zadatak ojačavanje kapaciteta zajednice i njenih usluga u vidu poticanja socijalne inkluzije. Socijalna inkluzija podrazumijeva “potpun i pravedan pristup aktivnostima, socijalnim ulogama i odnosima neposredno i zajedno s građanima bez teškoća” (Bates & Davis, 2004).

U sljedećem poglavlju govorit ćemo o Strategijama podizanja svijesti, u poglavlju 4.2. govorit ćemo o temi Pristupačnosti. Pristupačnost će biti podijeljena u dvije podteme socijalne inkluzije. Prva je tema Praktična pristupačnost za pružatelje usluga, a druga Individualni pristup – *Susreti u zajednici*.

4.1. Podizanje svijesti - Utjecaj na stavove zajednice

Organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama igraju ključnu ulogu u smislu smanjivanja stereotipa i klišeja o osobama s težim intelektualnim teškoćama. Ovo je jasno utvrđeno u čl.8. UNCRPD:

“Podizanje svijesti

1. Države članice poduzimaju sljedeće da usvoje neposredne, učinkovite i primjerene mjere:

- a) Podizanje svijesti kroz zajednicu, uključujući i razinu obitelji, spram osoba s teškoćama, i njego-

vanje poštivanja prava i dostojanstva osoba s teškoćama;

b) Suzbijanje stereotipa, predrasuda i štetnih postupaka spram osoba s teškoćama, uključujući one na osnovi spola i dobi, u svim područjima života;

c) Promicanje svijesti o sposobnostima i doprinosima osoba s teškoćama”

Obrazovanje u zajednici u kontekstu podizanja svijesti i oblikovanja stavova treba stvarati prilike za učenjem kako za pojedince tako za različite javne službe, pružatelje usluge i ostale usluge u zajednici.

Osobe se općenito definiraju vlastitim identitetom, svojim vrijednostima i stavovima i socijalnim uvjetima.

Razumijevanje razlika i njihova utjecaja, uviđanje sličnosti i nošenje s ljudskom raznolikošću zahtijeva kontinuiranu posvećenost pojmovima ljudskih prava i raznolikosti kao i kritičkom promišljanju o određenim stavovima (cf. Murray i dr. 2006). MINCE partnerstvo prikupilo je sljedeće kriterije podizanja svijesti:

“Cijenio bih kada bi Lebenshilfen pokazao posvećenost ljudskim pravima ne samo unutar vlastite organizacije već i u zajednici.” (David Formayer, klijent Lebenshilfen SD, Graz)

- Osiguravanje redovnih osposobljavanja na temu svijesti o strategijama uključivanja i komuniciranja sa osobama s intelektualnim teškoćama namijenjenih javnim službama poput lokalne policijske postaje, doma zdravlja ili lokalnih tijela.
- Osigurati obrazovanje zajednice i osposobljavanje članova različitih djelatnosti i članova zajednice kao što su vlasnici trgovina, vozači autobusa, osoblje zračne luke, osoblje u restoranu.
- Pružanje radionica o raznolikosti i ljudskim pravima u školama i organizacijama za obrazovanje odraslih.

- Provođenje medijskih kampanja.
- Predstavljanje osobnih priča osoba s težim intelektualnim teškoćama.
- Podučavanje lokalne zajednice o tome kako poboljšati život osoba s teškoćama.
- Organizacija kreativnog komunikacijskog dana (mogućnost učenja o različitim metodama komunikacije prezentirano od strane osoba s većim teškoćama i njihovih vršnjaka).
- Promicanje strategija za inkluziju poput organizacije događaja.
- Organizacija javnih aktivnosti (kazalište, likovne aktivnosti) koje uključuju sudjelovanje osoba s težim intelektualnim teškoćama i osoba iz zajednice kako bi se fokusirali na talente osoba s teškoćama.

Primjer dobre prakse

Dobra praksa

Organizacija: Dnevni centar "Mali dom-Zagreb"

<http://www.malidom.hr>

Oblikovanje stavova u zajednici

"Zakaj volim Zagreb" predstavlja edukacijski projekt koji je razvijen unutar kurikuluma temeljenog na aktivnostima Dnevnog centra za rehabilitaciju "Mali dom-Zagreb". Projekt je trajao jednu školsku godinu (2015–2016). Koristeći tematski pristup kurikulumu, širok raspon tema o gradu Zagrebu prezentiran je na način da odgovara različitim kanalima učenja korisnika koristeći materijale različitih kvaliteta (vizualni, auditivni, taktilni...). U skladu s edukacijskim i rehabilitacijskim potrebama korisnika, pojmovi su obrađivani kroz multisenzorne modalitete koji su im pomogli u razumi-

jevanju iskustva i različitih pojmova. Podrške i prilagodbe primjenjene su u poručju komunikacije, učenja, korištenja različitih medija poput likovnog i glazbe te uključivanjem funkcionalnih ciljeva iz različitih razvojnih područja: komunikacija, učenje, senzorna organizacija, funkcionalna motorika. Tematske jedinice implementirali su rehabilitator, radni terapeut, likovni terapeut i njegovatelj.

Aktivnosti su provođene dva puta tjedno i bile su sastavljene od edukacijskog dijela nakon kojeg je slijedila kreativna radionica pod supervizijom likovnog terapeuta. Korisnici su izrađivali makete koje predstavljaju znamenitosti grada Zagreba koristeći materijale poput selotejpa, papira, pastela. Također su izrađivali osobne priče o dijelu grada u kojem žive. Na kraju godine njihovi su uratci bili izloženi tijekom cijelog mjeseca u lokalnoj knjižnici – mjesecu u kojem se obilježava Dan grada Zagreba.

Ciljana skupina bila je skupina djece s težim intelektualnim, senzoričkim, motoričkim i složenim komunikacijskim potrebama. Korisnici koji su bili izravno uključeni u projekt bili su u dobi od 11 do 16 godina.

Projekt je razvijen kao dio kurikuluma Malog doma-Zagreb, a koji je usmjeren ka povezivanju različitih okruženja u kojima korisnici žive i u kojima koriste usluge skrbi.

Projekt je podržan od strane knjižničara te donositelja odluka iz Ureda za socijalnu politiku grada. Podršku su pružili i volonteri te studenti Fakulteta Socijalnih znanosti u Zagrebu koji su pomogli pri transportu između različitih lokacija gdje je projekt predstavljan.

Osnovne metode koje su se u projektu koristile bile su:

- Pristup Univerzalnog dizajna za učenje

- Multisenzorni način prezentacije
- Aktivno sudjelovanje svakog korisnika
- Smisljena iskustava
- Razvojni, funkcionalni i na okruženje usmjereni ciljevi
- Art terapija

Završni proizvodi izloženi su tijekom izložbe u lokalnoj knjižnici (svibanj, 2016). Ideja o izložbi u lokalnoj knjižnici nastala je tijekom jednog od izlaska u zajednicu – posjet knjižnici u lokalnoj zajednici. Ova knjižnica često ugošćuje izložbe različitih organizacija te smo tijekom ovog posjeta ispričali o našem projektu. Predložili smo izložbu naših radova tijekom svibnja kada se obilježava dan grada Zagreba. Izložba je trajala mjesec dana tijekom kojih su posjetitelji knjižnice imali priliku upoznati i učiti o osobama s težim teškoćama te njihovim radovima. Ova je suradnja otvorila vrata budućoj suradnji s lokalnom knjižnicom. Edukacijski projekt su također popratile dodatne izložbe na Festivalu Jednakih Mogućnosti (svibanj 2016) te u Gradskoj upravi (Listopad 2016).

Pristup unutar ovog projekta obuhvaća smislene teme i postepeno priprema korisnike za sudjelovanje u životu zajednice. Potiče se suradnja s lokalnom knjižnicom, a planiraju se i nove izložbe.

Ovaj model učenja o smislenim temama i njihovo donošenje u život zajednice i dalje se proširuje uključujući različite teme. Trenutno se planiraju izložbe u dvije organizaciji susjedne lokacije: lokalna teretana i Dom umirovljenika.

Ovaj se projekt može lako prilagoditi kako bi zadovoljio različite potrebe korisnika s težim teškoćama. Važan dio čini odabir relevantnih tema i aktivnosti koje se

mogu uključiti u kontekst stvarnog života. Od presudne važnosti je odabir tema koje će obuhvatiti lokalne knjižnice, muzeje, kulturna događanja.

4.2. **Pristupačnost i vezane prilike za učenje**

Čl. 9 UNCRPD o *Pristupačnosti* poziva države članice da poduzmu primjerene mjere kako bi osobama s teškoćama osigurale pristup, na jednakoj osnovi s ostalima, fizičkom okruženju, prijevozu, informacijama i komunikacijama, uključujući informacije i komunikacijske tehnologije i sisteme kao i drugim sadržajima i uslugama otvorenim i koje se pružaju javnosti u urbanim i ruralnim područjima. U kontekstu inkluzivnog obrazovanja u zajednici za osobe s težim intelektualnim teškoćama, pristupačnost se odnosi na pristupačan dizajn (javnih) pružatelja usluga u zajednici s jedne strane te individualni pristup osobama s težim intelektualnim teškoćama s druge strane – pristup koji zahtijeva pedagošku podršku i vrednovanje odnosa između pojedinca i članova zajednice.

Savjet

Inclusion Europe razvio je europske standard za lako čitanje i razumijevanje. Standardi se odnose na pisane, elektroničke, zvučne i video informacije.

http://easy-to-read.eu/wp-content/uploads/2014/12/EN_Information_for_all.pdf

Savjet

Capito Pristupačnost za vaš događaj.

<http://www.capito.eu/de/Angebote/informacije bez barijere/>

4.2.1. **Praktična pristupačnost za pružatelje usluga**

Fizičke prilagodbe

- Planirajte gostoljubiva i pristupačna mjesta.
- Lokalni arhitekti i inženjeri mogu zajedno raditi s organizacijama koje pružaju skrb osobama s

teškoćama kako bi osigurale informacije i znanje o pristupačnosti.

- Osigurajte primjerene usluge prijevoza kako bi posjetili događaje i sadržaje u zajednici.
- Organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama ne bi trebale prestati boriti se za dizala, rampe i automatska vrata za sve usluge u zajednici.

Komunikacija i sudjelovanje

- Javne usluge i ponuda u zajednici trebaju se učiniti pristupačnim različitim i primjerenim oblicima komunikacijama.
- Lako čitljivi materijali su raspoređeni i dostupni.
- Konferencije u zajednici, kulturni i vjerski događaji trebaju se planirati prema pravilima pristupačnosti u komunikacijskom smislu.

“Ponekad osobe žele učiniti dobru stvar I daju ti čokoladu, ali ja nisam dijete! Ja ne želim da mi daju čokoladu umjesto da komuniciraju sa mnom” (Korisnik organizacije koja skrbi o osobama s teškoćama)

4.2.2. Individualni pristup – Susreti u zajednici

Jedno od ključnih pitanja u MINCE projektu za obrazovanje zajednice je pitanje o tome kako izgraditi uspješne susrete između osoba s težim intelektualnim teškoćama i članova zajednice.

U ovom kontekstu prikupljene su neke izjave osoba s intelektualnim teškoćama.

- Određivanje mjesta u zajednici koja su gostoljubiva i pružaju dobrodošlicu.
- Planirajte male susrete u zajednici i ponavljanje susreta.

Susrete treba planirati što je moguće uobičajenije.

Uobičajena situacija bila bi samostalan odlazak u

“Stvari koje mi smetaju? Kada želim nešto naručiti u kafiću, a konobarica pita mog asistenta što želim piti” (Korisnik organizacije koja skrbi o osobama s teškoćama)

Savjet

Komunikacijska povelja prava:

Povelja prava napisana je od strane American Association for Speech and Hearing 1992. Za više informacija posjetite stranicu: www.asha.org/njc

trgovinu radi kupovine paste za zube. Uobičajena situacija nije odlazak u trgovinu sa skupinom osoba s težim intelektualnim teškoćama. Međusobno upoznavanje je veoma važno za sve uključene osobe. Preporučljivo je ponoviti susrete (odlazak u isti kafić) kako bi se stvorila poznata situacija i smanjila nesigurnost. Osigurajte otvorenu, posrednu i podršku s razumijevanjem.

Pozitivne interakcije između osoba s težim intelektualnim teškoćama i članova zajednice u mnogim slučajevima zahtijevaju pomoć pratioca zbog različite potrebe za podrškom i kako bi posredovalo između okoline i osobe s teškoćama u slučajevima zbunjenosti s jedne ili obje strane (cf. Fischer 2010). U uvjetima obrazovanja zajednice jedan od zadataka asistenta je u prirodi pedagoški. Ovo zahtijeva dodatne vještine i alate zbog čega je razvijen MINCE Kurikulum za djelatnike koji pružaju skrb osobama s teškoćama. On predstavlja alat koji se može koristiti kako bi se osiguralo da djelatnici koji pružaju skrb djeluju kao promicatelji inkluzije u zajednici, uspostavljajući osnovno znanje koje je za to potrebno.

- Članovi zajednice uče kako pokazati empatiju i poštivati druge ljude.

Susreti pružaju mogućnost aktivnog rada na vlastitim percepcijama, mogućim predrasudama i stereotipima, i povećavaju mogućnost empatičnog reagiranja u situacijama koje se ne događaju svaki dan. Ova iskustva učenja možda trebaju podršku kroz pojašnjavanja ili informacije od strane organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama.

- Komunikacijska ponašanja se uvažavaju.
- Poštivanje i dostojanstvo predstavljaju osnovni

pristup u komunikaciji.

- Osobama se direktno obraća, a ne putem pružatelja podrške ili druge osobe.
- O osobama se ne razgovara u trećem licu dok su prisutne.
- Prihvatanje ograničenja u interakciji s osobama s težim intelektualnim teškoćama (vidi Komunikacijsku povelju prava, 1992).

Osobe s težim intelektualnim teškoćama predstavljaju raznoliku grupu osoba s različitim željama i odabirima u odnosu na socijalnost. Ograničenja u spremnosti za interakcijom s drugim osobama pružatelji podrške i članovi zajednice trebaju prihvatiti.

Dobra praksa

Primjer dobre prakse

Organizacija: Mobile Services, Lebenshilfe für Menschen mit Behinderung Seelze e.V.

www.lebenshilfe-seelze.de

Inkluzija u Centru za mladež

Ovaj projekt predstavlja inicijativu mobilnog obiteljskog tima podrške. Započeo je u ožujku 2017. i odvija se jednom tjedno.

U Centru za mladež Bau Hof (<http://www.bau-hof.de/>) nudi se redovna aktivnost slobodnog vremena. Bau Hof pruža mnoge aktivnosti kao što su briga za životinje (poniji, guske, zečevi itd.), gradnja koliba, prostor za penjanje, poligon s užetom, kreativni sadržaji, kafić, muzička dvorana, zajednička kuhinja za pečenje i kuhanje, radionice istraživanja i soba za čitanje.

Skupina osoba s intelektualnim teškoćama u Lebenshilfe redovno se pridružuje aktivnostima ostale mladeži i djece. Mlade osobe se nalaze na ručku u prostoru

Lebenshilfe, a zatim zajedno odlaze u Bau Hof. Kako bi se novopridošli osjećali ugodno i kako bi osigurali da ostala djeca ne budu njima iznenađena, Lebenshilfe je započeo s malom grupom djece. Konačan cilj je da se svako dijete, bez obzira na svoju teškoću, može priključiti Bau Hof aktivnostima bez diskriminacije.

Započinjanje s manjom grupom kako se djeca s teškoćama ne bi gledala kao čudna i različita važan je element ove vježbe. Sadržaji Centra za mladež Bau Hof pružaju mnoge različite aktivnosti tako da svatko može naći nešto što mu se sviđa.

A photograph of a man with dark hair and a light beard, wearing a tan corduroy jacket over a white striped shirt. He is holding a black microphone with a silver grille and is speaking. In the background, another man with glasses and a dark shirt is visible, looking towards the speaker. A blue circular graphic is overlaid on the bottom left of the image, containing white text. The man speaking is wearing a green wristband on his left wrist and a black and yellow watch on his right wrist. A glass of beer is visible in the bottom left corner.

Mjere i doprinosi
organizacija
koje skrbe o
osobama s
teškoćama

5. Mjere i doprinosi organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama

Kada govorimo o socijalnoj inkluziji osoba s težim intelektualnim teškoćama govorimo o ciljanoj skupini koja je u opasnosti da se u raspravi o uključivanju i društvenom sudjelovanju ne razmatra u potpunosti.

Iako UNCRPD definitivno govori o "potrebi promicanja i zaštite ljudskih prava svih osoba s teškoćama, uključujući one koji zahtijevaju intenzivniju podršku" (Preambula lit. 10.), stvarnost se i dalje često razlikuje od toga. To ovisi o različitim strukturnim, društvenim ili društveno-političkim parametrima. Organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama - u predstavljanju ciljane skupine osoba s teškim intelektualnim teškoćama – često moraju pronaći svoje mjesto i djelovati između različitih prioriteta koj mogu biti i u međusobnom sukobu. Stvarna uloga i funkcija ustanova za osobe s invaliditetom stalno se mijenja, fenomen je opisan u odjeljku 5.1. Dvije ključne strategije u rješavanju izazova za osobe s težim intelektualnim teškoćama su strategije usmjerene na osobu i usmjerene prema zajednici (Seifert 2012). Te su strategije razmotrene u odjeljcima 5.2., 5.3. i 6.1.

5.1. Uloga i funkcija organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama u zajednici

U svim europskim državama skrb i pomoć za osobe s teškoćama su podregije većeg nacionalnog društvenog sustava i ne može se smatrati zasebnim sustavom. Ovo ugrađivanje u veće strukturirane sustave skrbi zauzvrat utječe na razmišljanje i radnje u sektoru rada s osobama

s teškoćama, te osigurava okvirne uvjete i mogućnosti za specifične akcije (usp. Schulte-Kemna 2014). U tom smislu, organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama moraju ispuniti zahtjeve za skrb i potporu koji su zakonski jasni i korisni različitim ciljanim skupinama: S jedne strane, društvo u cjelini je oslobođeno od te odgovornosti, kao i obitelji, a s druge strane osobe s teškoćama imaju priliku izgraditi vlastiti život dobivajući potrebnu podršku. Međutim, valja također uzeti u obzir da su izvorni ciljevi institucija (od 19. stoljeća nadalje) bili između ostalog učiniti osobe s teškoćama korisnima za društvo, kako bi se suprotstavili njihovom zanemaranju ili zaštitili društvo od njih. Individualna podrška nije bila dostupna ljudima koji žive u ustanovama. Früchtel i sur. ističu da institucije "nisu bile za integraciju, već odgovorne za segregaciju" (2013a). Od sredine 20. stoljeća, počevši od Skandinavije, ova se slika počela mijenjati. Pitanje sudjelovanja, normaliziranih životnih uvjeta i integracije u zajednicu postalo je glasnije i povezano s naporima deinstitutionalizacije. Deinstitutionalizacija ne znači ukidanje postojećih organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama već je cilj promjena razumijevanja unutar organizacija o tome koja je njihova uloga (Aselmeier, 2004). Promjena paradigme od institucionalizirane podrške do potpore usmjerene prema zajednici je u tijeku, a "profesionalno, prebacuje se s općih usluga ka individualiziranoj potpori, s naglaskom na samoodređenje i samo-usmjeravanje, te izraženu potrebu za praksom baziranom na dokazima" (Schallock / Verdugo 2012). Svakako od usvajanja UN-ove Konvencije o pravima osoba s teškoćama kao zakonske osnove za inkluziju, došlo je do promjena unutar organi-

zacija čiji se fokus usmjerava na uključivanje korisnika u društvo. To zahtijeva novo razumijevanje uloga koje više nisu usmjerene samo na osobe s teškoćama već se uzima u obzir i socijalno okruženje i mogućnosti koje pruža te integriranje društva kao takvog u proces inkluzije.

Socijalna inkluzija ima dvije dimenzije koje su usko povezane. S jedne strane, njezina normativna dimenzija izražena je u Konvenciji o pravima osoba s teškoćama: osobe s teškoćama imaju pravo sudjelovati u zajednici i društvo se ne smije samo nositi s njihovim različitostima već im omogućiti dostojanstvo i autonomiju. S druge strane, postoji operativna dimenzija inkluzije, strukturirani sustav skrbi koji nudi podršku usmjerenu prema pojedincu ili prema zajednici. U tom smislu zaduženja organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama se moraju proširiti. Osim rada usmjerenog na pojedinca što je već ostvareno tijekom proteklih godina - ili se trenutno provodi - moraju se usredotočiti na zajednicu i usluge koje ona pruža. Ustanove također moraju služiti kao "pružatelji usluga lokalnim poslodavcima, upravama, klubovima itd. kako bi im pomogli u otvaranju njihovih organizacija prema osobama s teškoćama" (Speck 2013). Zadaci i kompetencije lako se mogu izvesti iz ove dimenzije i već su dobro razvijeni za osobe s poteškoćama u učenju ili s lakšim intelektualnim teškoćama. Ako se pak usredotočimo na ciljnu skupinu MINCE projekta (osobe s težim intelektualnim teškoćama), još uvijek postoji nedostatak koji treba riješiti. Posljedice se odmah javljaju i na razini organizacije i zaposlenika. Razina zaposlenika uzeta je u obzir pri izradi MINCE Kurikuluma za stručnjake u području skrbi

Ustanove također moraju služiti kao "pružatelji usluga lokalnim poslodavcima, upravama, klubovima itd. kako bi im pomogli u otvaranju njihovih organizacija prema osobama s teškoćama" (Speck 2013).

“U kontekstu inkluzije, uspjeh institucije se mjeri u načinu na koji uspijeva vratiti odgovornost društvu i/ili konkretnom društvenom prostoru [manje zajednice] i tamo je ostaviti”(Speck 2013).

o osobama s teškoćama u kojem su te nove dimenzije i izazovi uključeni¹ ali i sažeto prikazani u ovim Smjernicama u odjeljku 4.2. Prvi dio Smjernica usredotočen je na organizacijsku razinu, iako zaposlenici igraju bitnu ulogu u provedbi predstavljenih ideja i primjera.

Iz perspektive organizacija može se reći da "u kontekstu inkluzije, uspjeh institucije se mjeri u načinu na koji uspijeva vratiti odgovornost društvu i/ili konkretnom društvenom prostoru [manje zajednice] i tamo je ostaviti”(Speck 2013).

U tom smislu jedan od glavnih zadataka ustanova koje skrbe o osobama s teškoćama u budućnosti bit će doprinos razvoju inkluzivne kulture u inkluzivnom društvu u kojem se socijalne usluge otvaraju prema osobama s teškoćama, a s druge strane specijalizirane ponude za osobe s teškoćama povezuju se s ponudama usmjerenim prema zajednici (Theunissen 2006).

Kako organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama mogu najbolje pružiti postojeće i nove ponude društvu i kakvu podršku oni mogu ponuditi zajednici kako bi usluge bile dostupnije ljudima s težim intelektualnim teškoćama? Kako organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama mogu doprinijeti razvoju inkluzivnog društva?

5.2. Umrežavanje zajednice od strane organizacija za skrb o osobama s invaliditetom

Budući je inicijalni zadatak organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama briga i podrška, oni sami po sebi nisu stručnjaci za promicanje socijalne uključenosti oso-

¹ Za više informacija i preuzimanje molimo posjetite web stranicu projekta MINCE: www.mince-project.eu

ba s težim intelektualnim teškoćama. Organizacije i stručnjaci koji tamo rade su agenti u procesu socijalne inkluzije. Ali inkluzija se odvija kao recipročan proces između pojedinca i društva i može biti uspješna samo u toj interakciji. Stoga postoji snažna potreba za suradnjom i umrežavanjem zajednice kako bi se ostvarila inkluzija, što će trajati nešto duže i treba se promatrati kao dugoročan proces. Kako organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama mogu izgraditi održivu mrežu u zajednici i sa zajednicom?

- o Mogu pronaći zajedničke interese i mogućnosti unutar zajednice
- o Sudjelovati u projektima i događajima u zajednici
- o Organizirati radionice za podizanje svijesti
- o Suradivati s institucijama u zajednici vezano za dostupnost arhitektonskih struktura i mogućnosti
- o Ponuditi tečajeve za stručnjake i javne agente vezano za socijalnu inkluziju osoba s težim intelektualnim teškoćama
- o Organizirati informativne sastanke u zajednici
- o Raditi s institucijama kako bi promijenili dostupnost potpore osobama s težim intelektualnim teškoćama
- o Uključiti volontere u svoj dnevni posao
- o Suradivati s obrazovnim ustanovama kao što su škole, centri za obrazovanje odraslih, sveučilišta u smislu projekata, ali i pripravničkog staža
- o Provesti obuku na temu komunikacije na kojoj će prisustvovati osobe s težim intelektualnim teškoćama i osobe iz zajednice
- o Organizirati dane otvorenih vrata ili otvoriti radionice / studije u organizaciji

- Posjetiti događaje, mjesta i organizacije u zajednici koje se obično koriste (knjižnice, parkovi, teretane ...).
- Stvoriti mrežu organizacija koje imaju slične ciljeve poput vas u vašem svakodnevnom radu (npr., umjetnost, kuhanje, vrtlarstvo ...) i organizirati web stranice, mjesečne sastanke, grupe itd.
- Osigurati da vi i osobe s težim intelektualnim teškoćama organizirate događaje zajedno s drugim sudionicima u zajednici
- Uspostaviti suradničke projekte
- Izabrati predstavnike osoba s težim intelektualnim teškoćama koje će prisustvovati općinskim skupštinama, forumima za raspravu u zajednici itd.
- Razgovarati s lokalnim vlastima, službama zajednice i poduzetnicima kako bi razvili sredstva koja omogućuju stvaranje radnih mjesta, stažiranje, sudjelovanje u društvu i zajednici
Promijeniti dnevne rutine i radne modele - mnoge se aktivnosti mogu izvoditi i izvan vaše organizacije

Dobra praksa

Primjer dobre prakse

Organizacija koja provodi: Cerci Espinho

<https://www.cerciespinho.org.pt/index.php>

Akcije za podizanje svijesti i socijalnu inkluziju

Korištenje resursa zajednice i otvaranje organizacije prema zajednici

Cerci Espinho provodi ovu praksu od 2010. godine.

Primjer dobre prakse ostvaruje se u dvije akcije:

- Vođeni posjeti organizaciji u normalnim radnim

danima

- o Aktivnosti koje se izvode u kontekstu zajednice.

Uključeni su klijenti s teškoćama u razvoju, uključujući osobe s težim intelektualnim teškoćama, te osobe iz zajednice (školska djeca, starije osobe iz IPSS-a, djelatnici raznih organizacija, političari i donositelji odluka, tvrtke, predstavnici javnih ustanova). Resursi su sva mjesta na kojima se aktivnost provodi (mogu biti unutar organizacije ili u zajednici - npr. u kafićima / restoranima, muzejima, sajmovima, zabavama i društvenim, kulturnim i sportskim događanjima).

Osnovna metodologija odnosi se na interakciju između javnosti i osoba s teškoćama (osobe s teškoćama u učenju ali i s težim intelektualnim teškoćama), kako u kontekstu organizacije, tako i u najrazličitijim kontekstima u zajednici. Interakciju karakterizira prijenos informacija o specifičnostima osoba s teškoćama i postojećim te potrebnim aktivnostima kroz interakciju licem u lice u različitim aktivnostima.

Aktivnosti u zajednici provode se uzimajući u obzir potrebe korisnika i ciljeve same aktivnosti. Temeljna strategija promoviranja pozitivne javne slike o osobama s teškoćama kao i javne svijesti o ovoj stvarnosti je interakcija i vidljivost osoba s teškoćama u različitim situacijama.

Obje aktivnosti mogu se provoditi u bilo kojoj organizaciji sve dok ima ljudske resurse i zaposlenike koji su svjesni važnosti dijeljenja stvarnosti osoba s (teškim intelektualnim) teškoćama sa zajednicom.

5.3. Sudjelovanje organizacija koje skrbe o

osobama s teškoćama u općinskom i regionalnom razvoju

Organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama dio su lokalne okoline i stoga preuzimaju odgovornost za aktivno sudjelovanje u ovom okruženju i razvoju lokalnog područja. Mogu doprinijeti razvoju inkluzivne kulture u zajednici putem različitih mjera i aktivnosti. Mogu igrati aktivnu ulogu u takozvanom procesu povezivanja zajednice. The New Paths to InclUsion Network (Mreža Novi putevi ka inkluziji) ukazuje na nedostatak razvoja strategija za povezivanje zajednica i izgradnju partnerstva te nudi 12 "načela uspješnog umrežavanja i partnerstva" na kojima akteri organizacija za skrb o osobama s teškoćama i zajednica mogu raditi zajedno:

12 načela uspješnog umrežavanja i partnerstva (New Paths to Inclusion Network)

1. zajednička vizija o inkluziji
2. jasan fokus na važne potrebe
3. dobra komunikacija
4. uvijek biti pristojan i diplomatski
5. povjerenje i transparentnost
6. win-win situacija za sve partnere
7. koristiti snage svakog partnera
8. koordinacija i suradnja, zajednički resursi, stvaranje novih mogućnosti
9. zajedničko rješavanje problema
10. poštivati pravo na neslaganje, djelovati na temelju konsenzusa
11. umrežavanje i izgradnja osobnih odnosa
12. proslaviti uspjeh

(New Paths to Inclusion Network)

Uzimajući u obzir ova načela, i organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama i organizacije u zajednici mogu surađivati.

Sudjelovanje se uvijek odnosi na cijelu zajednicu. Mnogo ljudi živi zajedno u različitim oblicima. Ljudi dijele različite usluge, ponude i javne prostore. Imaju priliku postati učinkoviti u oblikovanju inkluzivne zajednice nevezano za zakonsku obvezu političkih donositelja odluka da realiziraju inkluziju.

Kako bi se stvorili najbolji uvjeti za daljnju suradnju, organizacije koje skrbe za osobe s teškoćama mogu provesti sljedeće mjere:

- Educirati svoje osoblje o komunikacijskim vještinama s javnosti
- Pokrenuti događaje ili projekte koji će pružiti inkluzivna iskustva široj publici
- Utvrditi lokacije u zajednici gdje se ljudi bave aktivnostima koje se podudaraju s interesima osoba s teškim intelektualnim teškoćama i redovito posjećivati ta mjesta
- Raditi na odnosima između osoba s teškim intelektualnim teškoćama i zajednice kako bi se olakšala komunikacija između njih
- Proizvoditi korisne proizvode i pružiti potrebne usluge zajednici
- Biti aktivni u društvenim sredinama, doprinositi društvenom okruženju i stupiti u kontakt s ljudima
- Omogućiti stručnom osoblju veću fleksibilnost u vremenskim resursima, ljudskim resursima i autonomnom donošenju odluka vezano za rad u zajednici
- Dijeliti svoje materijalne resurse (npr. prostorijske, automobile, vrtove) sa zajednicom

Primjer dobre prakse

Dobra praksa

Organizacija koja provodi: Lebenshilfen Soziale Dienste GmbH

<http://lebenshilfen-sd.at/>

Inkluzivni događaji

Korisni proizvodi za zajednicu

Festival biljaka u Gratkornu

Od 2016. godine Lebenshilfe Gratkorn organizira i održava festival biljaka u proljeće. Raznolike mlade biljke (bosiljak, rajčica, bundeve, tikvice, suncokreti i još mnogo toga) uzgajaju se i njeguju u radionici osoba s teškim intelektualnim teškoćama. Pozivaju se i druge organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama a koje također provode tu aktivnost da sudjeluju u festivalu. Pozivnice i plakati se dijele u Gratkornu i okolici. Osim toga, tu je i kafić s kavom i kolačima, koji poziva posjetitelje da ostanu i druže se. Festival biljaka bio je vrlo uspješan u svojem prvom izadnju, mnogi ljudi iz zajednice došli su i kupili biljke za svoje vrtove. Ljudi su tražili da se festival ponovi i sljedeće godine, tako da Gratkorn sad planira festival provesti svake godine.

Primjer dobre prakse

Dobra praksa

Organizacija koja provodi: AKTYWNI – Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Niepełnosprawnych Intelektualnie (ACTIVE – Udruga koja podupire aktivnosti osoba s intelektualnim teškoćama u Poljskoj)

<http://www.bazadobrychpraktyk.org.pl/practice/view/204>)

Suradnja s drugim organizacijama u zajednici, Centri za socijalnu skrb

Projekt je osmišljen kao podrška obiteljima s djecom s

intelektualnim teškoćama u suradnji s Centrima za socijalnu skrb u različitim općinama pokrajine Podlasie. To je suradnja s Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. W. Kikolskiego w Białymstoku (Centar za specijalnu edukaciju Kikolskie u Białymstoku). Projekt je financiran s vlastitim resursima Centra te od strane nacionalnog fonda za rehabilitaciju osoba s invaliditetom (PFRON) i sponzora.

Ciljana skupina uključivala je ljude s različitim razinama intelektualnog oštećenja te osobe s teškim intelektualnim teškoćama kao i njihove obitelji. Odabrane su najsiromašnije obitelji koje nisu imale profesionalnu podršku u suočavanju s teškoćama djeteta i problemima svakodnevnog života. Osnovni podaci projekta:

- Odabrano je 20 obitelji
- Dijagnosticirali smo potrebe i mogućnosti odgovarajuće društvene aktivnosti obitelji.
- Dizajnirali smo individualni program za svaku obitelj
- Psihološka i terapijska podrška osigurana je za sve korisnike projekta.
- Provedene su radionice za integraciju koje sadrže elemente izrade rukotvorina i cjelokupnu ideju promicanja integracije osoba s teškoćama u zajednicu.
- Održane su grupe podrške za članove obitelji.
- Pružili smo podatke o projektu i obavijestili ljude da smo spremni dati savjete.
- Proveli smo program obuke za sve obitelji uključujući izlet u muzej u selu Wach.

Ove aktivnosti dovele su do sljedećih rezultata:

- Sudionici su povećali svoje društvene sposobnosti i komunikacijske vještine.
- Društvene veze među sudionicima projekta su se povećale i ojačale.
- Praktične vještine sudionika su se povećale (pletenje, vezenje, šivanje, kuhanje itd.).
- Negativni stereotipi među odraslima koji se brinu o osobama s invaliditetom su smanjeni.
- Roditelji su povećali svijest o aktivnostima i socijalizaciji djece s (teškim) intelektualnim teškoćama.

Elementi koji podržavaju dobru praksu su s jedne strane podrška obiteljima od strane trenera u njihovom društvenom okruženju (240 sati intervencije), a s druge strane odabrana su četiri "supervizora" među korisnicima koji na kraju provode praktične aktivnosti na terenu. Snažno predviđamo da će projekt utjecati na socijalnu inkluziju i društveno sudjelovanje obitelji koje odgajaju djecu s intelektualnim teškoćama. Drugi utjecaj će biti podizanje svijesti građana pokrajine Podlaskie o inkluziji osoba s teškoćama. Projekt će se nastaviti i u budućnosti ovisno o potrebama korisnika: Regionalni operativni program za Małopolsku vojvodinu osigurao je daljnju obiteljsku podršku za razdoblje između 2014. i 2020. godine, kao i programe društvene prevencije za obitelji s djecom s intelektualnim teškoćama.

A photograph of a man with short, light-colored hair, wearing a brown and white patterned sweater, speaking into a microphone. He is looking slightly to the right. In the background, a blurred crowd of people is visible, including a man with glasses and a beard on the right. A blue circular graphic with white text is overlaid in the bottom left corner.

**Mjere vezane uz
osobna i
individualna pitanja**

6. Measures Related to Personal or Individual Matters

Kako je već spomenuto, jedna od glavnih strategija na putu socijalne inkluzije je osobno usmjeren pristup. Ovaj pristup usmjeren je osobama s teškim intelektualnim teškoćama i detaljno je razrađen u poglavlju 6.1. Štoviše, postoje i druge skupine koje zahtijevaju pozornost u procesu socijalne inkluzije, a to su agenti socijalne inkluzije. Oni uključuju:

- stručnjaci koji skrbe o osobama s teškoćama (poglavlje 6.2),
- osobe s lakšim intelektualnim teškoćama kao vršnjaci posrednici (2.3).

I osobno usmjeren pristup i onaj usmjeren na zajednicu su blisko povezani. Sljedeće izjave se uvijek odnose na oba pristupa budući da provedba jednog pronalazi svoj smisao u kombinaciji s drugim.

6.1. Osobno usmjerene mjere/Podrška odnosu s članovima zajednice

“... više nije pitanje koja osoba odgovara kojoj usluzi, već kako provesti njihove životne planove.” (Seifert 2012)

“Osobno usmjereno planiranje znači prilagodbu usluga podrške potrebama i interesima pojedinca kako bi se razvili novi oblici individualne podrške koje karakterizira sudjelovanje osobe s teškoćama i koji su što sličniji njihovim osobnim idejama 'dobrog života'. Dakle, više nije pitanje koja osoba "odgovara" kojoj usluzi, već kako provesti njihove životne planove”(Seifert 2012). Mnoge organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama već temelje svoj rad na osobnom planiranju i usmjerenosti ka zajednici. U većini slučajeva uspjeh ovisi o motivaciji i predanosti ljudi i skupina u samoj organi-

zaciji, ali i izvan organizacija, u zajednici (usp. Seifert 2012). Za sve osobe s (teškim) intelektualnim teškoćama "stupnjevi uključivanja u zajednicu" sadrže varijable "prisutnost, susret i sudjelovanje" (Simplican et al., 2014). Svaka od njih ima svoju važnost i vrijednost u procesu socijalne inkluzije i sudjelovanja u zajednici. Za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama i njihovo osoblje, riječ je o podršci njihovim klijentima u postizanju javne ili društvene prisutnosti i sudjelovanja u zajednici. Specifični interesi, gdje su prisutni, gdje se susreću ili gdje potpuno sudjeluju u zajednici mogu varirati za svakog klijenta i za svako područje trebaju biti identificirani i razvijeni primjenom metoda osobno usmjerenog pristupa². Suradnja svih zainteresiranih stranaka nužna je za uspješnu provedbu planiranih aktivnosti osoba s teškim intelektualnim teškoćama u zajednici. Samo motivacija svih aktera unutar i izvan organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama dovodi do mogućnosti i situacija u kojima se može ostvariti prisutnost, susret i sudjelovanje. Slijedi nekoliko prijedloga kako se usredotočiti na ciljeve i interese osobe kako bi se saznalo kako i gdje graditi veze i povezanost sa zajednicom:

- Saznajte koji su interesi klijenta s težim intelektualnim teškoćama.
- Pronađite mjesta i situacije u kojima osoba s težim intelektualnim teškoćama može ostvariti svoje interese u zajednici.
- Cijenite različite načine komunikacije.
- Ponudite mogućnost praktičnih treninga u

² MINCE Kurikulum za stručnjake koji skrbe o osobama s teškoćama nudi osnove, načela i alate za osobno usmjereno planiranje u modulu 5. Kurikulum je dostupan putem web stranice projekta www.mince-project.eu.

stvarnom životu.

- Osigurajte odgovarajuće aktivnosti slobodnog vremena.
- Pripremite osobe s težim intelektualnim teškoćama često posjećujući mjesta u zajednici (trgovine, parkovi, kafići, tržnice, knjižnice ...) i postupno ih uključujući u događaje i svakodnevni život zajednice (od prisutnosti do susreta do sudjelovanje). Istodobno se ljudi u zajednici navikavaju na susrete s osobama s težim intelektualnim teškoćama.
- Pronađite ljude iz zajednice koji su motivirani doprinijeti novim odnosima tako što će biti dio "Krug podrške"³.
- Uspostavite osobne mreže koje omogućuju osobi s težim intelektualnim teškoćama da donosi svoje odluke uz potporu mreže.

Dobra praksa

Primjer dobre prakse

Organizacija koja provodi: CERCIGUI

<http://cercigui.pt/>

Inkluzija u aktivnostima slobodnog vremena

Projekt: Plataforma Madre Teresa de Calcutá

Aktivnost je razvijena od 2012. godine. Trenutačno se održavaju sastanci svaki drugi tjedan i aktivnosti su planirane tijekom cijele godine. Rad obavljaju samo volonteri, tehničari Institucije i voditelji CNE-a (Nacionalna udruga izviđača).

The Madre Teresa de Calcutta platforma je nacionalni

³ MINCE Kurikulum za stručnjake koji skrbe o osobama s teškoćama nudi osnove, načela i alate za osobno usmjereno planiranje u modulu 5. Kurikulum je dostupan putem web stranice projekta www.mince-project.eu.

pilot projekt koji podupire inkluziju kroz izviđaštvo za osobe s teškoćama ili s posebnim obrazovnim potrebama. Ovaj projekt ima dva osnovna cilja: prvo približiti izviđaštvo, njegove ideale i obrazovnu metodologiju mladim osobama s teškoćama, pokušavajući postići moguću i poželjnu buduću integraciju u skupinu koja je najbliža njihovoj zajednici; drugo, ponuditi mladim izviđačima jedinstvenu priliku za znanjem, dijeljenjem i stvaranjem veza s realnošću osoba s teškoćama. Trinaest osoba s umjerenim i težim intelektualnim teškoćama dio je ovog projekta.

Sljedeći elementi podržali su provedbu projekta:

- Grupna dinamika
- Informativna predavanja
- Sastanci
- Prezentacije
- Sastanci za pitanja i odgovore
- Različiti materijali koje je omogućio CNE
- Nekoliko inkluzivnih projekata održava se tijekom godine, redom:
 - Rover Ibérico – Inkluzija +
 - Nacionalne razmjene
 - Sudjelovanje u društvenim aktivnostima
 - Festivali u zajednici
 - Kampiranje

The project is open to all people with disabilities, not only to CERCIGUI clients. This practice can be adopted by other nuclei of the National Scouting Corp, involving people with disabilities in their area of intervention as well as similar institutions.

Plan je nastaviti s projektom, imajući u vidu dostupnost Nacionalne udruge izviđača i volontera CERCIGUI, kao

i svih drugih subjekata koji žele biti uključeni.

Projekt je otvoren svim osobama s teškoćama, ne samo klijentima CERCIGUI-a. Ova praksa može biti prihvaćena od strane drugih jezgara Nacionalne udruge izviđača kako bi uključili osobe s teškoćama u svom području intervencije, kao i sličnih institucija.

Primjer dobre prakse

Dobra praksa

Organizacija koja provodi: CUDV Črna na Koroškem
<http://www.cudvcrna.si>

Mogućnosti praktične obuke u stvarnom životu

Projekt: VOSIDIS – Specijalizirano stručno usavršavanje za osobe s teškim intelektualnim teškoćama.

VOSIDIS je projekt financiran od strane Europske komisije u okviru programa Leonardo da Vinci, što je rezultiralo pilot programom obuke.

Partneri u projektu VOSIDIS bili su Alianta, projektno savjetovanje iz Slovenije, Bugarsko udruženje osoba s intelektualnim teškoćama i FENACERCI - Nacionalna federacija socijalnih zadruga iz Portugala.

Kratkoročno, utjecaj projekta bio je usmjeren na poboljšanje vještina i kompetencija osoba s težim intelektualnim teškoćama koje su bile uključene u obuku i radni proces, kao i njihovih trenera. Dugoročno je cilj bio uključivanje značajnog broja osoba iz ciljane skupine u radne procese, čime se utječe na njihovu inkluziju u društvo. Obuka trenera održana je 2009. godine u Sloveniji, Portugalu i Bugarskoj, čemu je prisustvovalo 30 trenera. Provedba pilot programa održana je u Črni s 9 polaznika. Ciljana skupina bile su osobe s težim intelektualnim teškoćama iz Slovenije

koji su koristili usluge CUDV Črna/ žive u Črni na Koroškem te imaju 16 ili više godina.

Tijekom trajanja projekta razvijene su posebne metodologije i pomoćni materijali, što je rezultiralo Vodičem za stručno usavršavanje osoba s težim intelektualnim teškoćama. Završna konferencija i stručna savjetovanja u 2010. okupili su zajedno mnoge organizacije, stručnjake i osobe s intelektualnim teškoćama iz Slovenije i inozemstva. Daljnji razvoj se trenutno provodi u CUDV Črna na Koroškem. Drugi koji nude usluge za osobe s težim intelektualnim teškoćama i/ili nude stručne treninge i/ili podržavaju i razvijaju inkluzivna radna okruženja i/ili donose političke odluke mogu prilagoditi Vodič svojim potrebama. Vodič nudi preporuke za to.

Primjer dobre prakse

Dobra praksa

Organizacija koja provodi: Lebenshilfen Soziale Dienste GmbH

<http://lebenshilfen-sd.at/>

Pronalaženje preferencija klijenta

Pronađite mjesta i situacije u kojima osoba može ostvariti svoje interese u zajednici

Sam⁴ je 38-godišnji muškarac s težim intelektualnim teškoćama i klijent je Dnevnog centra u Grazu. Jako voli pse, a njegova najvažnija želja za budućnost je raditi s psima. To je utvrđeno metodologijom osobnog planiranja te je stručnjacima koji rade s njim dalo ideju za konkretno daljnje djelovanje. Zajedno sa Samom i

⁴ Ime promijenjeno.

njegovim krugom podrške tražili su mogućnost kako Samu ponuditi više prilika za kontakt s psima. Uskoro su pronašli rješenje: Sam se jednom tjedno pridružuje u radu terapeutu za obuku poslušnosti pasa.

6.2. Mjere edukacije djelatnika organizacija koje skrbe o osobama s teškoćama i pružatelja podrške

Stručnjaci koji skrbe o osobama s teškoćama važna su skupina u smislu socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama jer djeluju kao agenti i facilitatori uključivanja. Njihova strukovna izobrazba pripremila ih je za svakodnevnu pomoć osobama s težim intelektualnim poteškoćama i imaju potrebna znanja o mjerama pomoći i podrške. No nedostaju im vještine i znanja za poduzimanje konkretnih koraka ka socijalnom uključivanju osoba s težim intelektualnim teškoćama, iako je to profesionalni i etički zahtjev za takve stručnjake. U većini slučajeva postoje procesne nedostatnosti tijekom praćenja osoba s težim intelektualnim teškoćama u zajednicu i nadzoru koraka inkluzije. Oni su prvi koji se suočavaju s izazovima i preprekama unutar ovog procesa. I oni su također prvi koji reagiraju na ove izazove i prepreke. Kako bi na odgovarajući način reagirali na sve izazove s kojima se suočavaju u procesu socijalne inkluzije moraju biti pripremljeni i obučeni. Moraju biti svjesni pitanja o tome što socijalna inkluzija znači za ciljnu skupinu osoba s težim intelektualnim teškoćama i samu zajednicu. U tom smislu, trebaju stjecati dodatne vještine i kompetencije vezano za interakciju s ljudima iz zajednice. Sljedeći popis donosi preporuke usmjerene na željene

vještine i kompetencije osoblja u skladu s novim i promijenjenim zahtjevima organizacija u pogledu socijalne inkluzije osoba s težim intelektualnim teškoćama i odgovarajuće podrške njihovom osoblju:

- Pružiti raspoložive resurse stručnjacima i ne oslanjati se samo na njihov entuzijizam i/ili kreativnost.
- Osigurati odgovarajuću obuku za osoblje koje radi u inkluzijskim okruženjima kako bi im se pružila mogućnost da steknu najbolje kompetencije za taj proces.
- Motivirati osoblje u smjeru inkluzije, osobno usmjerenog planiranja i usmjerenosti ka zajednici.
- Obratite pažnju na potrebe za povjerenjem i razvojem osoblja i pružite snažne argumente za važnost osnaživanja osoblja kako bi se osnažili ljudi s težim intelektualnim teškoćama.
- Dajte svom osoblju glas.

MINCE Kurikulum za stručnjake u području skrbi za osobe s teškoćama pruža sedam modula osposobljavanja koji se bave glavnim vještinama koje stručnjaci trebaju imati kako bi promovirali socijalnu inkluziju osoba s težim intelektualnim teškoćama u zajednicu⁵:

- Okvir socijalne inkluzije
- Profesionalizam i etika
- Osnaživanje i zastupanje
- Komunikacija
- Osobno usmjereno planiranje
- Kvaliteta života

⁵ Trening nije osnovno obrazovanje za područje skrbi o osobama s teškoćama već se može smatrati dodatnim programom za stručnjake koji već rade u tom području.

- Inkluzija u zajednicu

6.3. Posredništvo vršnjaka: Osobe s lakšim teškoćama kao vršnjaci posrednici

Osobe s lakšim intelektualnim teškoćama ili teškoćama u učenju mogu djelovati kao vršnjaci posrednici za osobe s težim intelektualnim teškoćama. Zbog svojih vlastitih iskustava npr. s institucionalnom pomoći, svakodnevnim preprekama ili diskriminacijom, osobe s teškoćama mogu vrlo dobro suosjećati s drugim osobama s teškoćama u različitim situacijama. Ova iskustva su obrađena u MINCE Kurikulumu za vršnjake posrednike⁶ i u MINCE Vodiču za vršnjake posrednike na lako razumljivom jeziku, tzv. KORAK NAPRIJED Vodič za vršnjake posrednike⁷. Trening za vršnjake posrednike nudi osobama s teškoćama mogućnost da steknu nove vještine i sposobnosti u smislu zastupanja i zagovaranja za ljude s težim intelektualnim teškoćama u odnosu na inkluziju, ali i za same sebe.

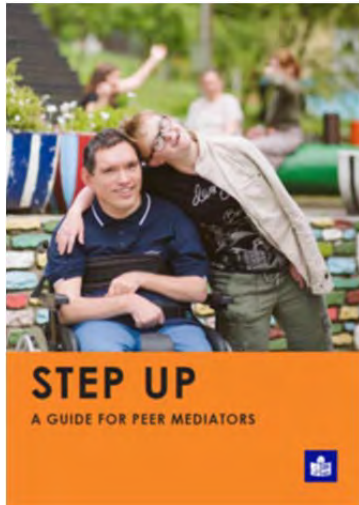
Vršnjaci posrednici osiguravaju da potrebe ciljane skupine - osoba s težim intelektualnim teškoćama - budu adekvatno uzete u obzir. Stoga se obuka bavi novom dimenzijom (samo) zagovaranja.

Polaznici stječu kompetencije i vještine kako bi preuzeli posredničku ulogu između interesa i potreba osoba s težim intelektualnim teškoćama i društva. Uloga vršnjaka je izgradnja mosta između osoba s težim intelektualnim teškoćama i zajednice.

⁶ Za više informacija i preuzimanje molimo posjetite službenu stranicu projekta MINCE: www.mince-project.eu

⁷ KORAK NAPRIJED Vodič za vršnjake posrednike može se preuzeti sa službene web stranice projekta MINCE. Dostupan je također i u obliku audio knjige: www.mince-project.eu

U toj ulozi mogu pružiti podršku osobama s težim intelektualnim teškoćama i članovima zajednice u stvaranju okruženja koje promiče socijalnu inkluziju i sudjelovanje osoba s težim intelektualnim teškoćama.

Sadržaj obuke:

- Temelj i principi vršnjačkog posredništva
- Predstavljanje osobnih interesa i interesa osoba s težim intelektualnim teškoćama
- Komunikacija i aktivno slušanje
- Javne i private informacije
- Donošenje odluka – za sebe, za druge ljude
- Zajednica i sudjelovanje
- Ocjenjivanje

U smislu sadržaja, KORAK NAPRIJED Vodič slijedi istu strukturu i služi kao udžbenik za obuku i s druge strane, kao dnevnik učenja i alat za vršnjake posrednike kada su aktivni u svojoj novoj ulozi.

Sažetak

7. Sažetak

Dok su nam prethodna poglavlja pružila priliku da dublje istražimo teme projekta, ovaj sažetak daje neke opće ideje koje mogu biti važne za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama u njihovom nastojanju da postignu sudjelovanje osoba s težim intelektualnim teškoćama u zajednici.

- **Socijalna inkluzija kao živa i sveobuhvatna ideja unutar organizacije skrbi**

Socijalna inkluzija kao vodeće načelo UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom trebala bi služiti kao misija za organizacije skrbi. Štoviše, socijalna inkluzija mora se uzeti u obzir kad god se usluge i ponude kreiraju ili prilagođavaju. Socijalna inkluzija bi trebala imati značajan utjecaj na razvoj nove kulture razgovora između organizacija skrbi i zajednice. To zahtijeva stalno razmišljanje na svim razinama, u svim funkcijama i ulogama unutar organizacija.

- **Inkluzija i njen operativni karakter za ustanove koje skrbe o osobama s teškoćama**

Because people with disabilities have the right to participate and live in society with dignity and autonomy, the tasks of disability care organisations must be extended toward the community and its services. There is a need to assist the community to ensure that it is open and accessible for people with (severe) intellectual disabilities.

- **Community education creates learning opportunities**

Community education creates learning opportunities for individuals as well as different public authorities, service providers and other services in the community. Understanding differences, recognising different living environments and their impact, and recognising commonalities require commitment to human rights, diversity concepts, and reflection. Disability care organisations can play a vital role in terms of community education.

- **Individualni pristup i susreti su ključni elementi dostupnosti za osobe s težim intelektualnim teškoćama**

Organizacije koje skrbe za osobe s teškoćama i stručnjaci koji tamo rade su promotori socijalne inkluzije. Ali inkluzija se može ostvariti samo kao uzajamni proces između pojedinca i društva ili članova zajednice. Uloga organizacija za skrb o osobama s teškoćama u ovom procesu je poticanje suradnje i umrežavanja unutar zajednice i izgradnja održive mreže sa zajednicom.

- **Umrežavanje zajednice**

Disability care organisation and the people working there are promoters of social inclusion. But inclusion can only be realised as a reciprocal process between the individual and the society or community members. The role of disability care organisations in this process is to foster cooperation and networking within the community and to build up a sustainable network with the community.

- **Pojedinačno uključivanje u zajednicu**

Napredak uključivanja i sudjelovanja u zajednici za pojedince ovisi o mnogim čimbenicima poput motivacije osobe, njegove obitelji, interakcije pojedinaca ili skupina s organizacijama koje skrbe o osobama s teškoćama, kao i članovima zajednice. Za organizacije koje skrbe o osobama s teškoćama i stručnjake koji tamo rade postoje tri važna koraka podrške inkluziji: prisutnost u zajednici, susreti sa zajednicom i aktivno sudjelovanje u zajednici (Simplican i sur., 2014).

Ostvarivanje ovih koraka inkluzije zahtijeva suradnju svih uključenih strana, kao i empatiju i svijest klijenta kako bi se poštivale njegove želje i ograničenja.

- **Vršnjaci posrednici**

Zbog vlastitih iskustava npr. s institucionalnom pomoći, svakodnevnim preprekama ili diskriminacijom, osobe s teškoćama mogu vrlo dobro suosjećati s drugim osobama s teškoćama u različitim situacijama. Na temelju ove ideje, razvijen je model MINCE vršnjačkog posredništva za socijalnu inkluziju. Training za vršnjake posrednike nudi osobama s teškoćama mogućnost da steknu nove vještine i sposobnosti u smislu zastupanja i zagovaranja za ljude s težim intelektualnim teškoćama u odnosu na inkluziju, ali i za same sebe.

Osobe s lakšim intelektualnim teškoćama ili teškoćama u učenju mogu djelovati kao vršnjaci posrednici za osobe s težim intelektualnim teškoćama.

Reference

- AONTAS, (2004): Community Education. Retrieved from:
http://www.aontas.com/download/pdf/community_ed_04.pdf (16-05-2017).
- Aselmeier, L. (2008): Community Care und Menschen mit geistiger Behinderung. Gemeinwesenorientierte Unterstützung in England, Schweden und Deutschland. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- Bates, P./Davis, F. A. (2004): Social capital, social inclusion and services for people with learning disabilities. In: Disability Society. Retrieved from:
https://www.researchgate.net/publication/240512598_Social_capital_social_inclusion_and_services_for_people_with_learning_disabilities (16-05-2017).
- Booth, T./Ainscow, M. (2002). Index for Inclusion: Developing learning and participation in schools. Bristol, UK: Centre for Studies on Inclusive Education.
- Committee on the Rights of Persons with Disabilities. Draft General Comment No5 (2017). Retrieved from
<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UNCRC/Pages/DGCArticle19.aspx> (13-06-2017).
- Fischer, U. (2010): Bindungstheoretische Impulse für eine inklusive Pädagogik – Ansätze zur Kompetenz- und Autonomieentwicklung in der heilpädagogischen Arbeit. In: Zeitschrift für Inklusion, Ausgabe 01/2010; Vortrag an der Katholischen Hochschule Berlin am 06.07.09.
- Früchtel, F./Cyprian, G./Budde, W. (2013a): Sozialer Raum und Soziale Arbeit. Textbook: Theoretische Grundlagen. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- Früchtel, F./Cyprian, G./Budde, W. (2013b): Sozialer Raum und Soziale Arbeit. Fieldbook: Methoden und Techniken. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.

Lorde, Audre (1986): *Our Dead Behind Us. Poems*. New York, London: W.W. Norton & Company Ltd.

Murray, C./Cooke, M./O'Doherty, A. (2006): *Diversity, Equality and Inclusion Charter And Guidelines for Early Childhood Care and Education*. Dublin. Retrieved from <http://aim.gov.ie/wp-content/uploads/2016/06/Diversity-Equality-and-Inclusion-Charter-and-Guidelines-for-Early-Childhood-Care-Education.pdf> (16-05-2017).

National Joint Committee for the Communication Needs of Persons with Severe Disabilities (n.s.): *Communication bill of rights*. Retrieved from: www.asha.org/njc (16-05-2017).

New Paths to Inclusion Network (n.s.): *Module 3: Community Development and Inclusion*. Retrieved from: <http://personcentredplanning.eu/index.php/knowledge-home/202-koc/multiplication-course/key-3-community-inclusion/module-3-community-inclusion> (24-05-2017).

PMLD Network: *Definition factsheet: About profound and multiple learning disabilities*. Retrieved from: <http://pmlidnetwork.org/PMLD%20Definition%20factsheet%20-%20standard.pdf> (16-05-2017).

Schalock, R.L./Verdugo, M.A. (2012): *A Leadership Guide for Today's Disabilities Organisations. Overcoming Challenges and Making Change Happen*. Baltimore: Paul H. Brooks Publishing.

Schulte-Kemna, G. (2014): *Personenzentrierung, Ambulantisierung, Sozialraumorientierung, Inklusionsorientierung – und dann? Anmerkungen zur Bewältigung des Paradigmenwechsels in der Behindertenhilfe*. Retrieved from: <https://www.liga-brandenburg.de/Dokumentationen-2014-892029.html> (10-05-2017).

Seifert, M. (2012): Teilhabe für alle?! Strategien zur Stärkung der Teilhabechancen von Menschen mit schwerer Behinderung. Retrieved from:
<http://www.diakoniewerk.at/de/martinstift-symposion-2012-downloads/> (29-05-2017).

Simplican, S.C./Leader, G./Kosciulek, J./Leahy, M (2014): Defining social inclusion of people with intellectual and developmental disabilities: An ecological model of social networks and community participation. In: Research in Developmental Disabilities, Volume 38, pp. 18–29. Retrieved from:
<http://www.assistid.eu/adminbackend/resources/pages/s-clifforddefining-social-inclusionridd.pdf> (29-05-2017).

Speck, A. (2013): Inklusion und organisationales Lernen. Tun wir die Dinge richtig oder tun wir die richtigen Dinge? Und wie entscheiden wir, was die richtigen Dinge sind? In: Zeitschrift für Inklusion-online.net. Issue 2. Retrieved from: <http://www.inklusion-online.net/index.php/inklusion-nline/article/view/414/318> (11-05-2017).

Theunissen, G. (2006): Inklusion – Schlagwort oder zukunftsweisende Perspektive? In: Theunissen, G./Schirbort, K. (Hrsg): Inklusion von Menschen mit geistiger Behinderung. Zeitgemäßes Wohnen – Soziale Netze – Unterstützungsangebote. Stuttgart: Kohlhammer, S. 13–40.

United Nations (2011): Disability and the Millennium Development Goals. A Review of the MDG Process and Strategies for Inclusion of Disability Issues in Millennium Development Goal Efforts. New York: United Nations Publications.

United Nations (2014): Convention on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No 1.

United Nations General Assembly (2016): Report of the Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities. Retrieved from:
http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/HRC/34/58 (09-06-2017).

